

Foto: Juliana van Stolberg beeld in verwoest Bezuidenhout (Fotoburo Meyer, collectie HGA)

DE HERINNERING BLIJFT...

75 JAAR HERDENKING
BOMBARDEMENT BEZUIDENHOUT
3 MAART 1945

Toespraak over de familie Modderman op 3 maart 2020

uitgesproken door Miek Denekamp-Mulder (dochter van Fia Mulder-Modderman)

Vandaag is het precies 75 jaar geleden dat er op de plek waar we nu staan en in de directe omgeving daarvan, het Bezuidenhout, een afschuwelijke gebeurtenis plaatsvond. Wij staan hier om die gebeurtenis en de gevolgen daarvan te herdenken. Dat herdenken is heel belangrijk en dat moeten we blijven doen omdat het niet vergeten mag worden. Er zijn nog maar zo weinig ooggetuigen van deze gebeurtenis, nog maar zo weinig mensen die het kunnen navertellen uit de eerste hand.

Ik vertel hier het verhaal van mijn moeder Fia en haar familie Modderman. Mijn moeder is drie jaar terug overleden en heeft mij haar verhaal uit de oorlog verteld. Haar zusje, Wies Modderman, is nog in leven. In maart 1945 was Wies 13 jaar oud en woonde ze met haar ouders, twee zussen en een broer zo'n 300 meter verderop, op Juliana van Stolberglaan 218, boven de Kwikfitgarage.

Maar Wies was op 3 maart niet thuis. Samen met haar 14 jarige zusje Ineke was zij drie dagen daarvoor, op 28 februari, naar Noord-Holland gebracht om daar voor een tijdje (het zouden bijna vier maanden worden), ieder in een ander voor hen onbekend gezin, te gaan wonen om daar bij gevoed te worden. Het was immers hongerwinter en in het noorden van Noord Holland was toen meer te eten dan in Den Haag. Broer Jules, 17 jaar oud, zat onderdoken op een boerderij in Utrecht omdat hij zich niet voor de Arbeitseinsatz wilde melden.

Wies en Fia Modderman (foto Miek Denekamp)

Maar de oudste zus van Wies, Fia, was wèl thuis op 3 maart 1945 en haar ouders ook. Fia was toen negentien jaar. Fia was mijn moeder, ze is twee jaar geleden overleden. Ik heb de eer om jullie vandaag namens mijn moeder Fia toe te spreken. Zij heeft mij het verhaal van die dag in geuren en kleuren verteld en ik heb het nog niet zo lang geleden opgeschreven in een boek omdat ik het belangrijk vond dat haar kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen het verhaal zouden kennen. Maar het is ook belangrijk dat jullie het allemaal horen en daarom zal ik het jullie vandaag vertellen, precies zoals zij het aan mij heeft verteld.

HET VERHAAL

“Het was zaterdag, een uur of negen, in de ochtend. Moeder en ik waren in de erker gaan zitten want de zon scheen en dan was het zo lekker achter het glas. Het was toen altijd bitter koud in huis maar daar in de erker, met het zonnetje er op, was het heerlijk. En er was méér om die ochtend van te genieten. We hadden witbrood met boter gekregen! Dat was iets heel bijzonders. We hadden al maanden zo slecht en zo weinig gegeten en nu was daar ineens dat heerlijke brood uit Zweden. Dat was echt een Godsgeschenk. Daar waren we heel erg zuinig op want we wilden daar natuurlijk zo lang mogelijk van genieten. We hadden elk een boterham afgesneden en boter op de sneetjes gesmeerd en ik wilde juist beginnen toen ineens de bel ging. Ik zei nog: Laat maar gaan, laten we eten, maar moeder wilde dat ik ging kijken. Het was ons buurmeisje Tonny, ze wilde een hamer lenen.

Maar toen ik daar in de deuropening stond, toen kwam er ineens een enorm lawaai opzetten, heel dichtbij. En toen zag ik daar ineens die vliegtuigen, Engelse vliegtuigen die heel laag vlogen, ze doken naar beneden en ik kon niets meer zeggen van schrik. Maar ik hoorde nog wel wat Tonny zei, ze begon te vloeken. Ik weet het nog precies: “Godverdomme, zijn dat nu onze bevrijders?” en gelijk stooft ze weg. Moeder rende naar me toe en samen gingen we onderaan de trap zitten, op onze hurken, de armen over ons hoofd geslagen. De deur naar buiten bleef open.

Het geraas van de vliegtuigen hield, werd een afgrijselijk gedreun. Het leek of de hele aarde trilde en meebewoog. Zoals een aardbeving moet voelen. Het kabaal was zo enorm. Er vlogen glassplinters, as en stof door de open deur naar binnen maar ook van het plafond kwamen gruis en stukjes kalk naar beneden. Moeder en ik krulden ons nog verder op, we durfden nauwelijks meer te ademen. We roken het vuur, we kregen het benauwd van de rook maar we durfde ons niet te bewegen, we lieten het allemaal over ons heen komen. We gingen hardop bidden. Ik weet niet meer hoe lang het duurde. Voor mijn gevoel een eeuwigheid. Het was zo vreselijk eng.

Plots werd het stiller en toen ik opkeek zag ik een man voor me staan. Die was binnengekomen zonder dat we het gemerkt hadden. Hij was in zijn pyjama, hij keek me aan, mompelde iets wat ik niet verstond en liep weer naar buiten. Ik wilde ook naar buiten om te kijken maar nog vóór ik buiten was kwamen ze terug, die vliegtuigen. Ik dook weer onder de trap. Moeder zat er nog. De vliegtuigen kwamen nog twee keer terug. Twintig minuten duurde het en toen was het voorbij. Ik ben opgestaan en trilde over mijn hele lijf. Moeder was helemaal stijf van het zolang opgekruld zitten en kwam heel langzaam overeind. Samen stapten we naar buiten.

Maar wat we daar zagen ..overall brandden de huizen, verderop stortte met een hoop kabaal een verdieping in. Stukjes hout vlogen langs. Er stond een harde wind. Mensen renden voorbij, sommigen met kinderwagens, gevuld met kussens, matrassen en andere spullen. Moeder gilte dat we weg moesten en dat ik de koffer moest pakken. Ik op een holletje terug, naar binnen, greep het vlucht koffertje in de gang onder de kapstok. Dat stond altijd klaar voor als we opeens moest vluchten. Er zaten handdoeken in geloof ik en toiletartikelen.

Moeder en ik sloten ons aan bij al die andere mensen die in de richting van Voorburg liepen. We zagen hoe verderop in de Juliana van Stolberglaan, richting centrum, huizen instortten. Het vuur waaide richting Voorburg en de wind was heel sterk, hij kwam uit het noordwesten. Je kon dus maar één kant op, vóór het vuur uit, richting Schenkkade. Veel mensen waren in shock, liepen te huilen. Sommigen waren maar half aangekleed, liepen in hun pyjama, soms zelfs op blote voeten. Die bloedden natuurlijk met al dat glas op de grond. Ik weet nog dat er een vrouw ons aanklampte: “Hebt u mijn kind gezien? Blonde krullen, met een rood jurkje?”

Opeens greep iemand mij hard vast. Ik schrok zo erg dat ik begon te gillen maar het was vader maar. Die kwam van zijn kantoor. Hij vroeg wat er in mijn koffer zat. Ik snapte hem niet, wat wilde hij nou? Maar hij pakte de koffer uit mijn handen en maakte hem open. Leeg. Er zat niets in. “Terug”, riep hij “De bonen moeten mee.” Die had hij een paar dagen geleden gehaald op de boerderij waar Jules zat. We hadden nog een halve zak vol. Moeder schreeuwde het uit: “Ben je helemaal gek geworden? Voor geen goud ga ik terug.” Maar toch kwam ze achter vader en mij aan. Ik zag dat ons rijtje huizen nog overeind stond, in ons deel van de straat stonden alleen nog de huizen tussen de Laan van NOI en de Johannes Camphuijsstraat in brand. Maar dat was wel heel dichtbij....

Voor de tweede keer stooft ik naar binnen. Vader zag dat het slot op de deur kapot was en rende achter me aan om zijn gereedschapskist te pakken. Hij was altijd bang voor dieven. Ik weet nog dat ik bij mezelf dacht : “Hoe kan hij nu aan dieven denken?” Ik rende de keuken in, greep de bonen van het aanrecht en toen ik de koffer sloot moest ik ineens denken aan ons brood, die heerlijke witte boterhammen met boter. Die moesten ook mee in de koffer, natuurlijk. Ik holde naar de zitkamer, ik voelde een koude luchtstroom toen ik binnenkwam maar had nog niets door. Even later zag ik het: de ramen waren gesprongen en op de tafel zag ik onze bordjes maar in de gele boter glinsterden honderden glassplinters. De bordjes, de tafel, alles was bezaaid met glas. Ik voelde tranen in mijn ogen prikken maar ik moest terug en wel zo gauw mogelijk, naar mijn ouders. We moesten weg zijn voordat ook ons huis in brand zou vliegen

En toen liepen we met ons drietjes op een holletje naar de Laan van Nieuw Oost-Indië en sloten ons weer bij onze buurtbewoners aan.

Aldus het verhaal van mijn moeder. Ze vertelde dat ze geluk hadden gehad. Hun huis bleef gespaard. Zes weken later konden ze er weer in. Na de bevrijding kwamen haar broer en zusjes weer terug. Het huis van de grootouders van Fia en Wies in de Wilhelminastraat brandde helemaal af maar gelukkig waren die op 3 maart niet thuis. Die waren al eerder gedwongen verhuisd. De familie Modderman heeft inderdaad geluk gehad. Ze heeft nare dingen beleefd maar ze bleef in leven en na de oorlog restte enkel de herinnering aan een moeilijke tijd.

Hoe anders was dat voor de vele families in het Bezuidenhout waar wel dodelijke slachtoffers vielen en wier huis afbrandde....

[Foto: Mieke Denekamp legt bloemen namens alle overlevenden van het bombardement tijdens de 75 jaar herdenking op 3 maart 2020 (foto Koen de Lange)]

